

Відрядна форма оплати праці. Приклади розрахунку

Пряма відрядна система оплати праці

При встановленні прямої відрядної системи оплати праці заробіток обчислюють працівнику за заздалегідь установленими розцінками за кожну одиницю якісно виробленої продукції (виконаної роботи).

Основними елементами цієї системи є відрядна розцінка, яка встановлюється на кожну визначену роботу (операцію) виходячи з тарифної ставки*, що відповідає розряду роботи, та норми виробітку або норми часу на цю роботу.

Відрядні розцінки можуть бути обчислені двома способами, викладеними у ст. 90 КЗпП.

1. Якщо застосовуються норми виробітку (зазвичай у масовому та великосерійному виробництві), розцінки визначають шляхом ділення годинної (денної) тарифної ставки, що відповідає розряду виконуваної роботи, на годинну (денну) норму виробітку:

$$\text{Род} = \text{Тс} : \text{Нв},$$

де Род — відрядна розцінка за одиницю роботи;

Тс — годинна (денна) тарифна ставка робітника-відрядника, що відповідає розряду роботи;

Нв — годинна (денна) норма виробітку.

Приклад. Денна тарифна ставка на виконувану роботу 3-го розряду становить 300,00 грн. Денна норма виробітку, розрахована на 8-годинну зміну, — 10 деталей.

Визначимо розмір відрядної розцінки за одну деталь:

$$300 \text{ грн./дн.} : 10 \text{ шт./дн.} = 30 \text{ грн./шт.}$$

2. Якщо застосовуються норми часу (зазвичай в одиничному і дрібносерійному виробництві), розцінку розраховують множенням годинної (денної) тарифної ставки, що відповідає розряду виконуваної роботи, на встановлену норму часу в годинах або днях:

$$\text{Род} = \text{Тс} \times \text{Нч},$$

де Тс — годинна (денна) тарифна ставка робітника-відрядника, що відповідає розряду роботи;

Нч — норма часу в годинах або днях на одиницю продукції (виконуваних робіт).

Приклад. Годинна тарифна ставка на виконувану роботу 3-го розряду становить 40,00 грн. Норма часу на виробництво 1 виробу — 2 години.

Розмір відрядної розцінки за один виріб становить:

$$40 \text{ грн./год} \times 2 \text{ год/шт.} = 20 \text{ грн./шт.}$$

Фактичний відрядний заробіток робітника при прямій відрядній індивідуальній оплаті праці обчислюють шляхом підсумування добутків відповідної відрядної розцінки та фактично виготовленої робітником кількості деталей (виконаних операцій) за розрахунковий період.

Приклад. Відрядна розцінка на виробництво деталі А становить 30,00 грн./шт., а деталі Б — 35,00 грн./шт. Фактично працівник виготовив за зміну:

— деталей А — 5 шт.;

— деталей Б — 6 шт.

Денний заробіток робітника становитиме:

$$30 \text{ грн./шт.} \times 5 \text{ шт.} + 35 \text{ грн./шт.} \times 6 \text{ шт.} = 360 \text{ грн.}$$

Відрядно-преміальна система

При відрядно-преміальній системі робітник отримує оплату своєї праці за відрядними розцінками та премію.

Заробіток працівника при відрядно-преміальній системі оплати праці розраховують за формулою:

$$Зв\ddot{и}др-пр = Зв\ddot{и}др + Зпр$$

або

$$Зв\ddot{и}др-пр = Зв\ddot{и}др \times (1 + Впр : 100),$$

де Зв\ddot{и}др-пр — сума заробітку при відрядно-преміальній системі;

Зв\ddot{и}др — сума заробітку, розрахована виходячи з відрядних розцінок;

Зпр — сума премії за виконання (перевиконання) установлених показників;

Впр — відсоток премії за виконання показників преміювання.

Приклад. Робітник-відрядник 4-го розряду виконав норми виробітку — виготовив 500 виробів без браку. Відрядну розцінку встановлено в розмірі 28,00 грн./шт. Положенням про оплату праці визначено, що за виконання норм без браку виплачується премія в розмірі 15 % місячного заробітку.

Основна заробітна плата робітника становить:

$$28 \text{ грн./шт.} \times 500 \text{ шт.} = 14000 \text{ грн.}$$

Розрахуємо розмір премії:

$$4000 \text{ грн.} \times 15 \% : 100 \% = 2100 \text{ грн.}$$

Загальна сума заробітної плати дорівнює:

$$14000 \text{ грн.} + 2100 \text{ грн.} = 16100 \text{ грн.}$$

Цю суму також можна було розрахувати таким чином:

$$14000,00 \text{ грн.} \times (1 + 15 \% : 100 \%) = 16100 \text{ грн.}$$

Відрядно-прогресивна система оплати праці

При відрядно-прогресивній системі оплату праці робітника в межах установленої норми (бази) здійснюють за основними відрядними розцінками, а понад установлену норму — за підвищеними відрядними розцінками. Коефіцієнт підвищення відрядних розцінок установлюється спеціальною шкалою, що визначає залежність рівня розцінки від ступеня перевищення норми.

Приклад. Робітник-відрядник 3-го розряду при місячній нормі виробітку 300 виробів виготовив 376 виробів. Відрядну розцінку встановлено в розмірі 25 грн./шт. Положенням про оплату праці визначено, що за виробіток понад норму відрядні розцінки збільшуються:

— при виробітку від 101 до 110 % норми — на 5 %;

— при виробітку від 111 до 120 % — на 10 %;

— при виробітку від 121 до 130 % — на 15 %;

— при виробітку більше 130 % — на 20 %.

Розрахуємо основну заробітну плату за обсяг виробітку в межах норми, що оплачується за основними відрядними розцінками:

$$25 \text{ грн./шт.} \times 300 \text{ шт.} = 7500 \text{ грн.}$$

Визначимо відсоток виконання норми виробітку:

$$376 \text{ шт.} : 300 \text{ шт.} \times 100 \% = 125 \%.$$

Відповідно до Положення про оплату праці за виробіток понад установлену норму в межах від 121 до 130 % відрядна розцінка збільшується на 15 %. Розрахуємо заробітну плату за перевиконання норми виробітку:

$$(376 \text{ шт.} - 300 \text{ шт.}) \times (25 \text{ грн./шт.} + 25 \text{ грн./шт.} \times 15 \% : 100 \%) = 2185 \text{ грн.}$$

Загальна зарплата становить:

$$75000 + 2185 = 9685 \text{ грн.}$$

Непряма відрядна система

При непрякій відрядній системі оплати праці розмір заробітної плати працівників ставиться у пряму залежність від результатів праці інших працівників, безпосередньо зайнятих випуском продукції. При цьому встановлюють непрямі відрядні розцінки за одиницю продукції, виробленої основними робітниками-відрядниками, яких обслуговує допоміжний персонал.

Для визначення непрямих відрядних розцінок використовують таку формулу:

$$P_n. \text{ відр} = T_d : (N_{обс} \times O_n),$$

де $P_n. \text{ відр}$ — непряма відрядна розцінка;

T_d — денна тарифна ставка допоміжного робітника, переведеного на непряму відрядну систему оплати праці;

$N_{обс}$ — кількість об'єктів (робочих місць), що обслуговуються допоміжним робітником за встановленою нормою;

O_n — обсяг виробництва за нормою для кожного об'єкта обслуговування.

Загальний зарібок допоміжного робітника, праця якого оплачується за непрямою відрядною системою ($З_n. \text{ відр}$), визначають за формулою:

$$З_n. \text{ відр} = P_n. \text{ відр} \times O_f,$$

де O_f — фактичний обсяг виробів (робіт), вироблений (виконаний) усіма об'єктами обслуговування.

Приклад. Денна тарифна ставка допоміжного робітника, оплата праці якого здійснюється за непрямою відрядною системою, становить 360 грн. Допоміжний робітник обслуговує обладнання, на якому працюють 4 основні робітники, кожен з яких за нормою повинен виготовити 30 деталей за зміну. Фактично основними робітниками виготовлено за зміну 150 деталей.

Визначимо розмір непрямої відрядної розцінки:

$$360 : 4 : 30 \text{ шт} = 3 \text{ грн./шт.}$$

Денний зарібок допоміжного робітника за фактичний обсяг продукції, виробленої основними робітниками, становить:

$$3 \text{ грн./шт.} \times 150 \text{ шт.} = 450 \text{ грн.}$$